

แนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กออทิสติก
ในระดับชั้นประถมศึกษา
Guidelines for Music Actives for Autistic Children
Elementary Level

กิตติศักดิ์ เสียงดี*¹ และอัญชลี บุญจันทิก²
Kittisak Siengdee *¹ and Anchalee Bunjantuek²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กออทิสติก ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมดนตรีให้เหมาะกับภาวะของเด็กออทิสติก มีงานวิจัยสนับสนุนมากมายว่าดนตรีนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาเด็กออทิสติกให้ดีขึ้นได้ อย่างไรก็ตามดนตรีมีเนื้อหาที่มีความหลากหลายและมีความซับซ้อน จึงจำเป็นต้องศึกษาปัญหาและพฤติกรรมของเด็กออทิสติกให้เข้าใจ เพื่อที่จะสามารถกำหนดขอบเขตสาระการเรียนรู้ในรายวิชาดนตรีได้ รวมถึงการออกแบบกิจกรรมดนตรีให้เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กออทิสติก เนื่องจากเด็กออทิสติกนั้นเป็นภาวะที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ แต่สามารถพัฒนาให้คุณภาพชีวิตของเด็กออทิสติกให้ดีขึ้นได้ ดังนั้นการแก้ไขข้อบกพร่องของเด็กออทิสติกนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของครูผู้สอน ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการช่วยพัฒนาเด็กออทิสติกให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามศักยภาพของเด็กออทิสติก

คำสำคัญ : กิจกรรมดนตรี / เด็กออทิสติก / ระดับประถมศึกษา

* Corresponding author, email: Kittisak.si@rumail.ru.ac.th

¹ อาจารย์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง(ฝ่ายประถม)

¹ Teacher Ramkhamhaeng university demonstration school (elementary level)

² อาจารย์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง(ฝ่ายประถม)

² Teacher Ramkhamhaeng university demonstration school (elementary level)

Abstract

The purpose of this article is to provide guidelines for the children's musical events that can be used to tailor musical activities to the condition of the children with autism. There are many research to support that music is an important tool that can help develop autism. However, music has a variety of complex content, so it is important to understand the child's problems and behavior so that the learning scope can be determined in the musical subjects. In addition to designing music events to fit the potential of the children with autism, because the autism is in a condition that is unable to cure them completely but can improve the quality of the children with autism life. Therefore, the modification of the defective children with autism requires the co-operation of a teacher, parents, and other stakeholders to help develop an autism spectrum into knowledge, skills, and skills in a normal, happy, and well-being, based on the child's potential.

Keywords: Music activities / Autistic children / Elementary

บทนำ

เด็กออทิสติก เป็นเด็กที่มีภาวะความผิดปกติที่แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ตามคู่มือการวินิจฉัยและสถิติเกี่ยวกับโรคจิต ของสมาคมจิตแพทย์อเมริกันที่ได้จัดพิมพ์ขึ้นในปี ค.ศ.2013 ซึ่งแบ่งออกเป็นด้านความบกพร่องด้านการสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และด้านการมีพฤติกรรมที่ชอบทำซ้ำไปมาเหมือนเดิม ไม่มี ความยืดหยุ่น มีความสนใจเฉพาะด้าน ทั้งนี้อาการของความบกพร่องดังกล่าวจะพบในช่วงแรกของการพัฒนาการตอนต้นในเด็กออทิสติก และยังมีการระบุภาวะผิดปกติในเด็กออทิสติกออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ต้องการความช่วยเหลือบ้าง ระดับต้องการความช่วยเหลือพอสมควร และระดับความต้องการความช่วยเหลืออย่างมาก (กุลยา ก่อสุวรรณ และยุวดี วิริยางกูร, 2562 อ้างถึงใน American Psychiatric Association, 2013: 21) การแก้ไขความบกพร่องในเด็กออทิสติกทั้ง 2 ด้าน จึงเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยให้เด็กออทิสติกนั้นสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัว และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การใช้กิจกรรมดนตรีก็เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาหรือแก้ปัญหาความบกพร่องในเด็กออทิสติกได้ ดังคำกล่าวของณรุทธ์ สุทธจิตต์(2555: 366) กล่าวว่าดนตรีมีส่วนช่วยเสริมสร้างพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) พัฒนาการด้านอารมณ์ เพราะเด็กออทิสติกนั้นม้อารมณ์ที่แปรปรวน จึงจำเป็นต้องมีการสร้างเสริมสนับสนุนพัฒนาการด้านอารมณ์ค่อนข้างมาก 2) พัฒนาการทางสติปัญญา กิจกรรมดนตรีเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติกิจกรรมดนตรีต่าง ๆ เพื่อท้าทายความสามารถของผู้เรียนให้เกิดพัฒนาการทั้งทางปัญญาและทักษะ ทั้งนี้ต้องคำนึงความสามารถของผู้เรียนด้วย 3) พัฒนาการทางด้านร่างกาย กิจกรรมดนตรีเป็นเรื่องของทักษะที่จัดรูปแบบการเรียนรู้เป็นการปฏิบัติทั้งหมด โดยเน้นการฟัง การร้อง การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกายตามเสียงดนตรี และการคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี 4) พัฒนาการด้านสังคม กิจกรรมดนตรีจะทำในรูปแบบของกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน รู้จักการปรับตัวเข้าหากัน และเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสำนึกในเรื่องของการปฏิบัติตนทางสังคม ดังนั้นดนตรีจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาเด็กออทิสติกให้ดีขึ้นได้ แต่ดนตรีนั้นก็มีเนื้อหาที่มีความหลากหลายและมีความซับซ้อน ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาสภาพปัญหาและพฤติกรรมของเด็กออทิสติกให้เข้าใจ รวมไปถึงระดับการศึกษาของเด็กออทิสติกกำลังศึกษาอยู่ เช่น ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา เพื่อที่จะสามารถกำหนดขอบเขตเนื้อหาความรู้ในรายวิชาดนตรี รวมไปถึงการออกแบบกิจกรรมดนตรีให้เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กออทิสติก เนื่องจากเด็กออทิสติกนั้นเป็นภาวะที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ แต่สามารถพัฒนาให้คุณภาพชีวิตของเด็กออทิสติกให้ดีขึ้นได้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าปัญหาของเด็กออทิสติกกับแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องของเด็กออทิสติกนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของครูผู้สอน ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการช่วยพัฒนาเด็กออทิสติกให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามศักยภาพของเด็กออทิสติกผู้เขียนจึงได้เห็นถึงความสำคัญของการใช้กิจกรรมดนตรีเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของเด็กออทิสติก และปรับพฤติกรรมของเด็กออทิสติกที่ไม่พึงประสงค์ จึงขอนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กออทิสติกในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงแนวทางการกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรี และการจัดกิจกรรมดนตรีให้มีความเหมาะสมกับศักยภาพ ข้อจำกัดต่าง ๆ

ของเด็กออทิสติก และเนื้อหาสาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำให้เด็กออทิสติกนั้น ได้รับความรู้เช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไป

การกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กออทิสติกในระดับประถมศึกษา

ปัจจุบันเด็กออทิสติกสามารถเข้ารับการศึกษิตตามสถานศึกษาต่าง ๆ โดยมีสิทธิเข้ารับการศึกษิตขั้นพื้นฐานตามทีเด็กทุกคนควรจะได้รับ ซึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันส่งผลทำให้มีหลายสถานศึกษาทีเปิดโครงการการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษขึ้น เพื่อรองรับเด็กทีต้องการการศึกษาในรูปแบบทีพิเศษทีแตกต่างจากเด็กปกติทั่วไป โดยสุทธิดา โชติรัตน์ (2560: 3) กล่าวว่าเด็กทีมีความต้องการพิเศษจะมีรูปแบบของการศึกษาเป็นแบบเรียนร่วม เป็นการเรียนร่วมซึ้นเรียนปกติกับเด็กปกติทั่วไป ซึงจะมีครูประจำชั้น และครูการศึกษาพิเศษรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อดำเนินการสอนและให้บริการกับเด็กทีเรียนร่วมและอีกรูปแบบของการศึกษา คือ เรียนแบบรายบุคคลหรือเป็นซึ้นเรียนพิเศษ ทีนักเรียนจะได้เรียนร่วมกลุ่มกับเด็กทีมีความต้องการพิเศษประมาณ 5-6 คน โดยจัดเป็นห้องเรียนเฉพาะ และมีกรออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถทางการเรียนของนักเรียน เพื่อกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็ก

ดนตรีเป็นวิชาทีมีสาระการเรียนรู้ทีมีหลายระดับ เช่นเดียวกับวิชาอื่น ๆ ทั่วไป ดังนั้นการกำหนดสาระการเรียนรู้สำหรับเด็กออทิสติกนั้น จึงไม่ใช่การกำหนดเนื้อหาสำหรับใช้จัดทำกิจกรรมดนตรีทีทำให้เด็กออทิสติกได้รับความสนุกสนานผ่อนคลายเพียงอย่างเดียว แต่ต้องคำนึงถึงองค์ความรู้ และทักษะทางดนตรีทีเด็กออทิสติกควรจะได้รับด้วย รวมไปถึงต้องมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพราะเป็นหลักสูตรทีเด็กทุกคนควรได้รับความรู้ เพื่อให้เด็กออทิสติกได้เรียนรู้อย่างเท่าเทียมเหมือนเด็กปกติทั่วไป แนวทางการกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรี ครูควรจะต้องเข้าใจเนื้อหาการเรียนรู้ดนตรีทั้งหมดในแต่ละระดับซึ้นประถมศึกษา และสามารถเรียงลำดับเนื้อหาความยาก-ง่าย หรือสามารถประยุกต์เนื้อหาของวิชาดนตรีได้ เพื่อกำหนดระดับความเข้มข้นของเนื้อหาสาระการเรียนรู้ดนตรีให้เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กออทิสติกแต่ละคน และในระดับประถมศึกษิตนั้นสาระการเรียนรู้ของดนตรีตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถสรุปออกเป็น 2 ด้านหลัก คือ 1) ด้านองค์ความรู้ทางดนตรีซึงประกอบไปด้วย การกำเนิด

เสียง การเรียนรู้ทฤษฎีดนตรี ประวัติศาสตร์และความซาบซึ้งในดนตรี 2) ด้านทักษะและกระบวนการทางดนตรีประกอบไปด้วยการปฏิบัติเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 196-198) ซึ่งสอดคล้องกับ ฌูธส์ สุทธิจิตต์ (2555: 368-373) ที่ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กออทิสติกหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ด้านทักษะทางดนตรี ประกอบไปด้วย ทักษะการฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่านโน้ตดนตรี ทักษะทางดนตรีนั้นเป็นการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติเป็นหลัก ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจดนตรีผ่านการปฏิบัติกิจกรรมดนตรีต่าง ๆ 2) ด้านเนื้อหาดนตรี ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบของดนตรี และวรรณคดีดนตรี ในส่วนเนื้อหาของดนตรีนั้น เป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับทักษะทางดนตรี กล่าวคือ การปฏิบัติทักษะทางดนตรีของผู้เรียนจะได้เรียนรู้เนื้อหาของดนตรีไปด้วย เช่น การเคลื่อนไหวร่างกายตามบทเพลงเป็นทักษะทางดนตรี ซึ่งผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้องค์ประกอบของดนตรีในเรื่องของจังหวะ ผ่านการปฏิบัติทักษะทางดนตรี

ดังนั้นแนวทางการกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กออทิสติกนั้น ครูจำเป็นต้องคำนึงถึงศักยภาพ และข้อจำกัดของเด็กออทิสติกที่จะทำการสอน เพื่อเป็นการกำหนดความยาก-ง่ายของเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่เด็กออทิสติกควรจะได้รับ และมีความเหมาะสมกับเด็กออทิสติกตามศักยภาพของเด็กที่มี รวมไปถึงต้องมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาซึ่งเป็นพื้นฐานของความรู้ที่เด็กออทิสติกควรได้รับอย่างเท่าเทียมกันกับเด็กปกติทั่วไป

แนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กออทิสติกในระดับประถมศึกษา

กิจกรรมดนตรีเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา และทักษะทางดนตรีต่าง ๆ รวมไปถึงการได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น และเป็นการฝึกให้เด็กมีสมาธิจดจ่อผ่านการทำกิจกรรมดนตรี ซึ่งกิจกรรมดนตรีนั้นเป็นกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติเป็นส่วนมากจะประกอบไปด้วย การร้องเพลง การเคลื่อนไหวร่างกาย และการปฏิบัติเครื่องดนตรี รวมไปถึงการสร้างสรรค์ทางดนตรี สอดคล้องกับคำกล่าวของธวัชชัย นาควงษ์ (2543: 13) ที่กล่าวว่าเด็กระดับชั้นประถมศึกษาเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโต อยากรู้ อยากเห็น และชอบความตื่นเต้น ช่วงเวลานี้เป็นช่วงสำคัญที่เด็กจะได้สะสมความรู้ทางดนตรี และกิจกรรมดนตรีควรเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนรู้คุณค่าของดนตรี มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการเล่นดนตรี การอ่านโน้ต มีการเคลื่อนไหวร่างกาย

ประกอบกับจังหวะเพลง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (2555: 333) ที่กล่าวถึงการจัดกิจกรรมดนตรี ว่าเป็นการใช้ทักษะทางดนตรีนำมาจัดเป็นกิจกรรมให้กับเด็ก ทักษะทางดนตรีที่กล่าวถึงได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการร้องเพลง ทักษะการเคลื่อนไหวร่างกาย ทักษะการเล่น ทักษะการอ่านโน้ต และทักษะการสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กออทิสติกนั้น หลังจากได้กำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรีให้เหมาะสมกับเด็กออทิสติกเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนของการออกแบบกิจกรรมดนตรีนั้นเป็นขั้นตอนที่มีความละเอียดอ่อนมาก เพราะเด็กออทิสติกแต่ละคนนั้นจะมีความแตกต่างกันค่อนข้างมากในแต่ละด้าน ตัวอย่างเช่น เด็กออทิสติกบางคนไม่ชอบเสียงดนตรีที่มีเสียงสูงมากหรือไม่ชอบเสียงดังมาก เมื่อได้ยินก็จะเกิดอาการต่อต้าน หรือมีอาการฉุนเฉียว บางรายอาจมีอาการกลัวเกิดขึ้นได้ หรือการใช้จังหวะดนตรีที่มีความเร็ว อาจส่งผลทำให้เด็กออทิสติกนั้นมีอาการคิกคะนองและเกิดพฤติกรรมที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ เช่น การหัวเราะติดต่อกันเป็นเวลานาน การกระโดด หรือการวิ่งรอบห้อง สิ่งเหล่านี้เป็นตัวกระตุ้นทำให้เด็กออทิสติกเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม (ทวิศักดิ์ สิริรัตน์เลขา และคณะ, 2557: ออนไลน์) ดังนั้นจึงมีความสำคัญในการศึกษาพฤติกรรมของเด็กออทิสติกในแต่ละคนอย่างละเอียด ด้วยการสอบถามจากผู้ปกครอง ครูประจำตัว เพื่อนำข้อมูลด้านพฤติกรรมมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีให้เหมาะสมกับเด็กออทิสติก

การออกแบบกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กออทิสติกสามารถแบ่งได้ตามความบกพร่องของเด็กออทิสติก ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้าน ตามคู่มือวินิจฉัยและสถิติเกี่ยวกับโรคจิต (American Psychiatric Association, 2013: 58)

1. ความบกพร่องด้านการสื่อสารกับสังคมและขาดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

เด็กออทิสติกกลุ่มนี้จะมีภาวะที่บกพร่องในการตอบสนองทางอารมณ์ และทางการใช้ภาษาในการสื่อสารกับผู้อื่น รวมไปถึงบกพร่องต่อการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น (ทวิศักดิ์ สิริรัตน์เลขา, 2565: ออนไลน์) รูปแบบของกิจกรรมดนตรีจึงควรจัดกิจกรรมที่เป็นกลุ่มเพื่อให้เด็กออทิสติกเกิดความคุ้นเคยกับเพื่อนคนอื่น ๆ ที่อยู่ในชั้นเรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กออทิสติกกับผู้อื่น ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอตัวอย่างกิจกรรมดังต่อไปนี้

ตัวอย่างกิจกรรมดนตรีสำหรับพัฒนาเด็กออทิสติกที่มีปัญหา ด้านการสื่อสารกับสังคมและขาดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ชื่อกิจกรรม : โยกย้ายตามทำนอง

คำอธิบายกิจกรรม : เป็นกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้องตามจังหวะ
ช้า-เร็วของดนตรี มุ่งเน้นให้เด็กออทิสติกได้แสดงอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ เช่น
ความสนุกสนาน ความรื่นเริงใจ รวมไปถึงการเสริมสร้างให้เด็กออทิสติกได้มีส่วนร่วม
ในการออกแบบท่าทางการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยลักษณะของกิจกรรมจะเป็น
กิจกรรมกลุ่มเพื่อให้เด็กออทิสติกมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนร่วมชั้น และ
ครูผู้สอน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อเสริมสร้างทักษะทางการฟังและการเคลื่อนไหวร่างกายได้ตาม
จังหวะเพลง
2. เพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมให้เด็กออทิสติกสามารถทำกิจกรรม
ร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนได้

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ขั้นนำ ครูเริ่มการทำกิจกรรมด้วยการร้องเพลงทักทายและเล่นเครื่องดนตรี
ประกอบ เพื่อเป็นการดึงความสนใจของเด็กออทิสติกเตรียมความพร้อมในการทำ
กิจกรรม

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำเพลงด้วยการบอกชื่อเพลง พร้อมกับเปิดเพลงให้นักเรียนฟัง
และครูสาธิตท่าทางเคลื่อนไหวให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง (ท่าทางควรประกอบไปด้วย
การจับมือกัน การคล้องแขนกัน ตะแคงมือกัน จับคู่กัน)
2. ครูเปิดเพลงซ้ำอีก 1 รอบ และให้เด็กออทิสติกทำตามท่าทางพร้อมกับครู
3. ทำขั้นตอนที่ 2 อีกรอบ โดยที่ครูคอยสังเกตอาการของเด็กออทิสติก
ที่เกิดขึ้นในการทำกิจกรรม พร้อมทั้งคอยกระตุ้น เสริมแรงทางบวก และให้
ความช่วยเหลือเด็กออทิสติก
4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดออกแบบท่าทางประกอบเพลงเองอย่าง
สร้างสรรค์ โดยที่ครูเป็นผู้แนะนำ หรือผู้กระตุ้นให้นักเรียนได้ลงมือทำ

ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันบอกความรู้สึกหลังจากได้ทำกิจกรรมโยกย้ายตามทำนองไปแล้ว

การประเมินผลการทำกิจกรรม

1. ประเมินการเคลื่อนไหวร่างกายของเด็กก้อทิสติกสอดคล้องกับจังหวะเพลง
2. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของเด็กก้อทิสติก

ข้อเสนอแนะในการทำกิจกรรมโยกย้ายตามทำนอง

1. การออกแบบท่าทางควรมีท่าที่เด็กก้อทิสติกได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน เช่น การจับมือกัน การหันหน้าเข้าหากัน การคล้องแขนกัน หรือมีการจับคู่และการสลับคู่ ในระหว่างการทำกิจกรรมเพื่อเป็นกระตุ้นให้เด็กก้อทิสติกเกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนมากที่สุด และควรมีการกล่าวเสริมแรงทางบวกให้กับเด็กก้อทิสติกเพื่อเกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป

2. บทเพลงที่ใช้สำหรับกิจกรรมโยกย้ายตามทำนอง ควรเลือกใช้เพลงบรรเลงที่มีจังหวะปานกลาง มีเสียงดนตรีที่ไพเราะ เช่น เพลง Cross Dance, เพลง Twinkle twinkle little star, เพลง Clap clap song เป็นต้น ครูควรศึกษาความชื่นชอบและไม่ชอบในส่วนของบทเพลงที่ใช้ทำกิจกรรม หากเลือกเพลงที่เด็กก้อทิสติกไม่ชอบอาจส่งผลให้เด็กก้อทิสติกไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม หรือเกิดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ได้ เช่น ร้องไห้ โวยวาย หรือส่งเสียงดัง เป็นต้น

ภาพที่ 1 กิจกรรมโยกย้ายตามทำนอง

2. ความบกพร่องด้านพฤติกรรมซ้ำ ๆ หรือมีความสนใจเฉพาะด้าน

เด็กออทิสติกกลุ่มที่มีพฤติกรรมที่ทำซ้ำ ๆ เป็นพฤติกรรมที่ไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน เช่น การนั่งโยกตัว หมุนตัว สะบัดมือ เขย่ามือหรือขา เป็นต้น เป็นพฤติกรรมที่กระตุ้นตัวเองทำให้รู้สึกสบายใจ มีความสุข สนุก หรือเด็กออทิสติกที่มีความสนใจเฉพาะด้าน หมกหมุ่นกับวัตถุชิ้นใดชิ้นหนึ่ง มีการยึดติดกับกิจวัตรประจำวันไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงไปจากสิ่งที่ทำอยู่ในทุก ๆ วัน และหากมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น เด็กออทิสติกจะมีความไม่พอใจ โโมโห แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว หรือร้องไห้ เป็นต้น (กุลยา ก่อสุวรรณ และยุวดี วิริยางกูร, 2562: 60) ผู้เขียนนำเสนอรูปแบบของกิจกรรมดนตรีต้องมีส่วนช่วยให้เด็กออทิสติกนั้นลดพฤติกรรมดังกล่าวลง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กออทิสติกที่มีพฤติกรรมซ้ำ ๆ หรือมีความสนใจเฉพาะด้าน

ชื่อกิจกรรม : กระโดดไปกับจิ้งหะ

คำอธิบายกิจกรรม : เป็นกิจกรรมที่ให้เด็กออทิสติกกระโดดตามตัวโน้ต หรือหมายเลข ตามจังหวะของเพลง โดยมีการกำหนดรูปแบบของการกระโดด รวมไปถึงมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบในแต่ละรอบไม่ซ้ำกัน เพื่อเป็นการฝึกให้เด็กออทิสติกได้เรียนรู้วิธีการกระโดดตามตัวโน้ตหรือหมายเลขในหลายรูปแบบ ฝึกให้เด็กออทิสติกรู้จักการคิดที่ยืดหยุ่นหรือมีวิธีการคิดที่แตกต่างไปจากเดิม

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อส่งเสริมทักษะทางดนตรีด้านจังหวะ
2. เพื่อลดพฤติกรรมที่ทำซ้ำ ๆ ของเด็กออทิสติก
3. เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์ให้เด็กออทิสติกเกิดการคิดที่หลากหลาย หรือมีการคิดที่แตกต่างไปจากเดิม

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ ครูเริ่มการทำกิจกรรมด้วยการร้องเพลงสวัสดี เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนหรือเด็กออทิสติกเตรียมความพร้อมในการทำกิจกรรม

เพลงสวัสดี

สวัสดี สวัสดี สวัสดี วันนี้เรามาศึกษา เธอและฉัน พบกันสวัสดี

ชั้นสอน

1. ครูแนะนำแนะนำเพลงที่ใช้ในการทำกิจกรรมกระโดดไปกับจิ้งหะ พร้อมกับครูเปิดเพลง แล้วให้นักเรียนปรบมือตามเป็นจิ้งหะ

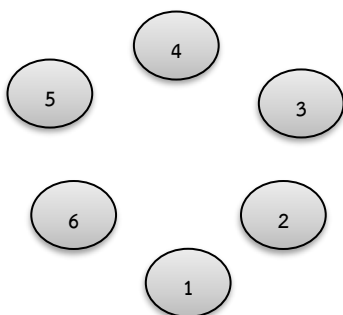
2. ครูเป็นผู้สาธิตการกระโดดตามจิ้งหะตามรูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบการกระโดดแบบเส้นตรง โดยเริ่มกระโดดจากหมายเลข 1 ไปจนถึงหมายเลข 6 ดังภาพ

ภาพที่ 2 รูปแบบการกระโดดที่ 1

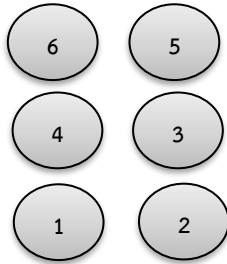
3. ครูให้นักเรียนฝึกกระโดดตามรูปแบบการกระโดดที่ 1 (ทำซ้ำ 1 รอบ)

4. ครูให้นักเรียนฝึกกระโดดตามรูปแบบการกระโดดที่ 2 (ทำซ้ำ 1 รอบ)

ภาพที่ 3 รูปแบบการกระโดดที่ 2

5. ครูให้นักเรียนฝึกกระโดดตามรูปแบบการกระโดดที่ 3 (ทำซ้ำ 1 รอบ)

ภาพที่ 4 รูปแบบการกระโดดที่ 3

ขั้นสรุป

ครูให้นักเรียนช่วยกันบอกความรู้สึกหลังจากได้ทำกิจกรรมกระโดดไปกับจังหวะ

การประเมินผลการทำกิจกรรม

สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเมื่อมีการเปลี่ยนรูปแบบการกระโดด

ข้อเสนอแนะในการทำกิจกรรมกระโดดไปกับจังหวะ

1. การกระโดดแต่ละรอบนั้นอาจให้นักเรียนฝึกทำซ้ำ ๆ 2-3 ครั้ง แล้วทำการเปลี่ยนรูปแบบการกระโดด โดยรูปแบบอาจจะทยอยเปลี่ยนทีละ 1-2 จุดก่อน แล้วค่อยเพิ่มการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ จุดในรอบต่อไป และทุกการเปลี่ยนครูผู้สอนควรบอกกับเด็กกอธิสติกอย่างชัดเจน

2. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนรูปแบบการกระโดดในแต่ละครั้ง การมีส่วนร่วมเพื่อทำให้เด็กกอธิสติกนั้นยอมรับได้กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

สรุป

แนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กกอธิสติกในระดับประถมศึกษา นั้น สิ่งสำคัญคือ ความเข้าใจ การรับรู้ถึงปัญหา ศักยภาพ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กกอธิสติกแต่ละคน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญต่อการกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรี และการจัดกิจกรรมดนตรีให้กับเด็กกอธิสติกได้เรียนรู้ดนตรี เกิดองค์ความรู้ มีความเข้าใจต่อดนตรี รวมไปถึงมีทักษะทางดนตรีเหมือนเด็กปกติทั่วไป ทั้งนี้ครูควรมีการประเมินหลังทำกิจกรรมทุกครั้ง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น หรืออุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมดนตรีต่าง ๆ แล้วนำมาปรับปรุงให้ดีขึ้นในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กุลยา ก่อสุวรรณ และยุวดี วิริยางกูร (2562). **ออทิสติก สอนไม่ยาก หากเข้าใจ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : เนชั่นบุ๊คส์.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2555). **ดนตรีศึกษา หลักการและสาระสำคัญ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เสขา, พนิดา รัตนไพโรจน์, จารุวรรณ ประดา, ศิโรรัตน์ นาคทองแก้ว และจันทน์ มุ่งเขตกลาง. (2557). **ออทิสติก**. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://th.rajanakul.go.th/ข้อมูลวิชาการ:%E0%B8%81กลุ่มโรคสำคัญ>. [สืบค้นวันที่ 3 ธันวาคม 2565].
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เสขา. (2565). **ออทิสติก**. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.happyhomeclinic.com/au02-autism.htm>. [สืบค้นวันที่ 5 ธันวาคม 2565].
- ธวัชชัย นาควงศ์. (2543). **การสอนดนตรีสำหรับเด็ก**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุทธิดา โชติรีน. (2560). **การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม**. [ออนไลน์]. ได้จาก: http://www.rsec7.ac.th/images/column_1589814504/การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม.pdf. [สืบค้นวันที่ 3 ธันวาคม 2565].
- American Psychiatric Association. (2013). **Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders: DSM**. 5thed. Washington,DC: American Psychiatric Publishing, Inc.